

Misiewicz, Waleria

Wyniki badań osady kultury przeworskiej w Nieszawie Kolonii stan. 5, woj. lubelskie

Archeologia Polski Środkowowschodniej 3, 110-117

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WALERIA MISIEWICZ

WYNIKI BADAŃ OSADY KULTURY PRZEWORSKIEJ W NIESZAWIE KOLONII STAN. 5, WOJ. LUBELSKIE

W dniach 19.06. - 12.07. 1997 r. kontynuowano badania archeologiczne na osadzie kultury przeworskiej w Nieszawie Kolonii, stan. 5 (sytuacja stanowiska: W. Misiewicz, M. Polańska 1997, s. 106, ryc.1). Prace rozpoczęto od wytyczenia wykopu 2 o wymiarach 10 x 15 m, dłuższym bokiem zorientowanego na osi N-S oraz dwu rowów kontrolnych nr 1 i 2, w celu rozpoznania północnego i wschodniego zasięgu osady. W trakcie eksploracji rowu 2, na północ od wykopu 2, natrafiono na zarys dużego obiektu i wytyczono w tym miejscu wykop 3 o wymiarach 5 x 5 m. Po zakończeniu prac w wykopach 2 i 3, przebadano dzielący je 5 metrowy pas ziemi. Ogółem w sezonie 1997 wyeksplorowano 217 m² (ryc. 1).

Badania wykazały, że we wschodniej części pola, 8 m od wschodniej krawędzi wykopów 1 i 2 nie występuje warstwa kulturowa. Pod oraniną zalega ziemia gliniasta o brunatno-oliwkowej barwie, pozbawiona jakichkolwiek obiektów i zabytków ruchomych. Nie udało się ustalić północnej granicy osady. Odkrycie dużego obiektu na stoku wzniesienia, 24 m od obiektu 15 z 1996 r., pozostawia ten problem otwarty. W tym roku nie była możliwa dalsza penetracja tej części stanowiska.

W wykopie 2 odkryto 13 obiektów, których numeracja jest kontynuacją z badań 1996 r. Tylko jeden z nich, obiekt 26, przecinała zachodnia ściana wykopu. Jama o głębokości 2,20 m, prostych ścianach i zaokrąglonym dnie wypełniona była ziemią ciemnobrązową, nasyconą dużą ilością drobnych węgla drzewnych i drobnych bryłek polepy oraz kilkoma fragmentami ceramiki (ryc. 3: d - g). Na głębokości 1,20 m widoczne były ślady zawalenia się ścianek jamy.

Spośród całkowicie odkrytych obiektów najciekawiej prezentowały się oznaczone numerami 22, 25, 29 i 30. Obiekt 22 to małe palenisko wyłożone kamieniami i przepaloną polepą. Obok kilku fragmentów ceramiki (ryc. 3: b, c) uzyskano też przęśliki (ryc. 3: a). Natomiast obiekt 25 (ryc. 2 B) to duże palenisko o średnicy ok. 1,5 m, z którego zachowała się tylko dolna warstwa kamieni, leżąca bezpośrednio na szarej, spopielalej ziemi o miąższości 8-10 cm, z dużą ilością kości zwierzęcych. Z tego paleniska uzyskano tylko kilka fragmentów ceramiki i przęśliki (ryc. 3: h, i).

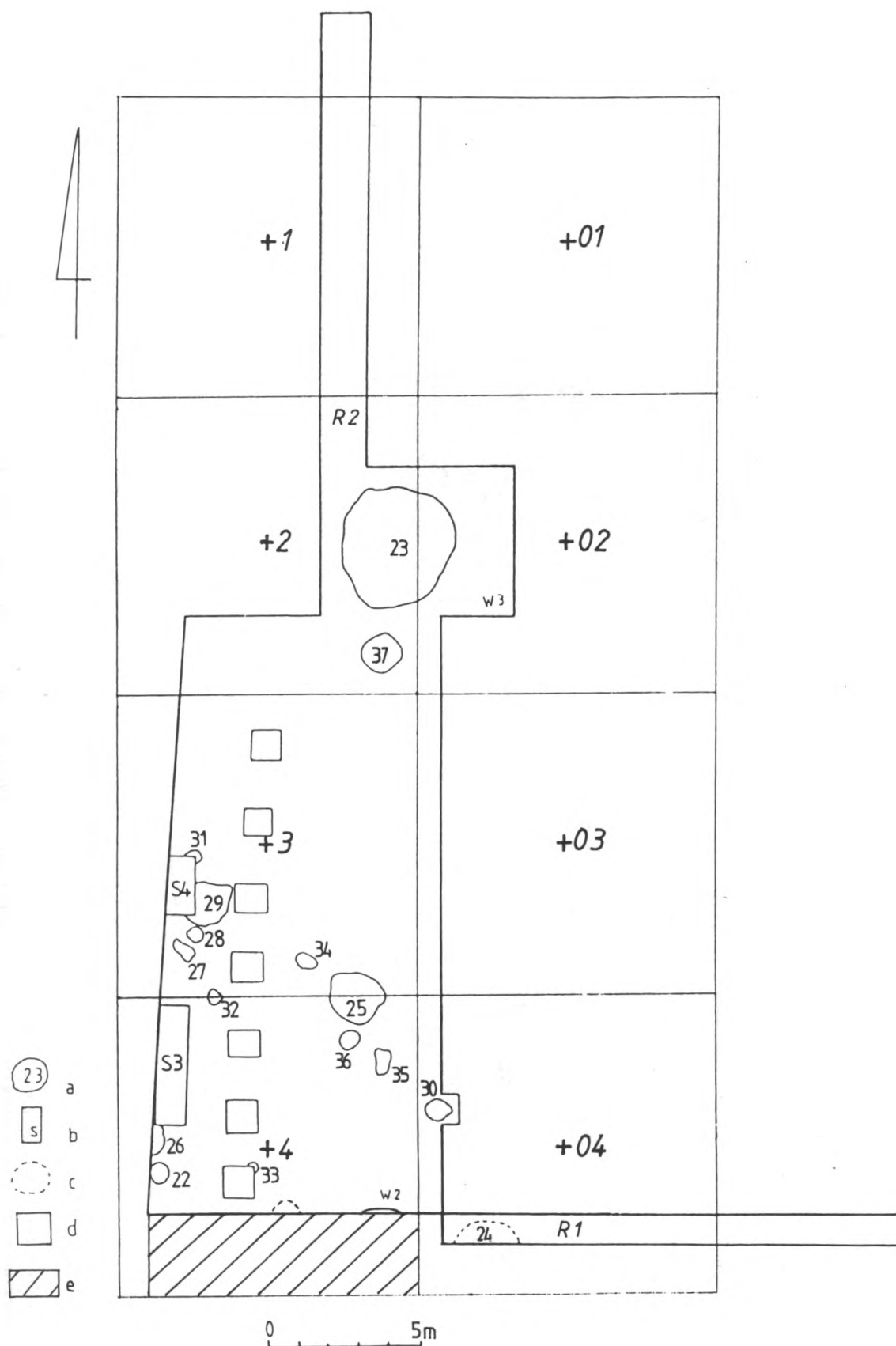
Obiekty 29 i 30 to niegłębokie jamy, z ziemią intensywnie pomarańczową, dużymi bryłami polepy i liczny-

mi kośćmi zwierzęcymi. Brak w nich było całkowicie węgla drzewnych. W obiekcie 29 nie wystąpiła ceramika, znaleziono tylko jeden fragment kościanego grzebienia (ryc. 3: j). Analogiczny wydaje się być, częściowo rozpoznany, obiekt 33. Wyeksplorowany fragment jamy wypełniony był dużymi bryłami polepy, bez węgla drzewnych. Pozostałe obiekty w wykopie 2 to małe owalne jamy z brązową ziemią i niewielką ilością zabytków ruchomych.

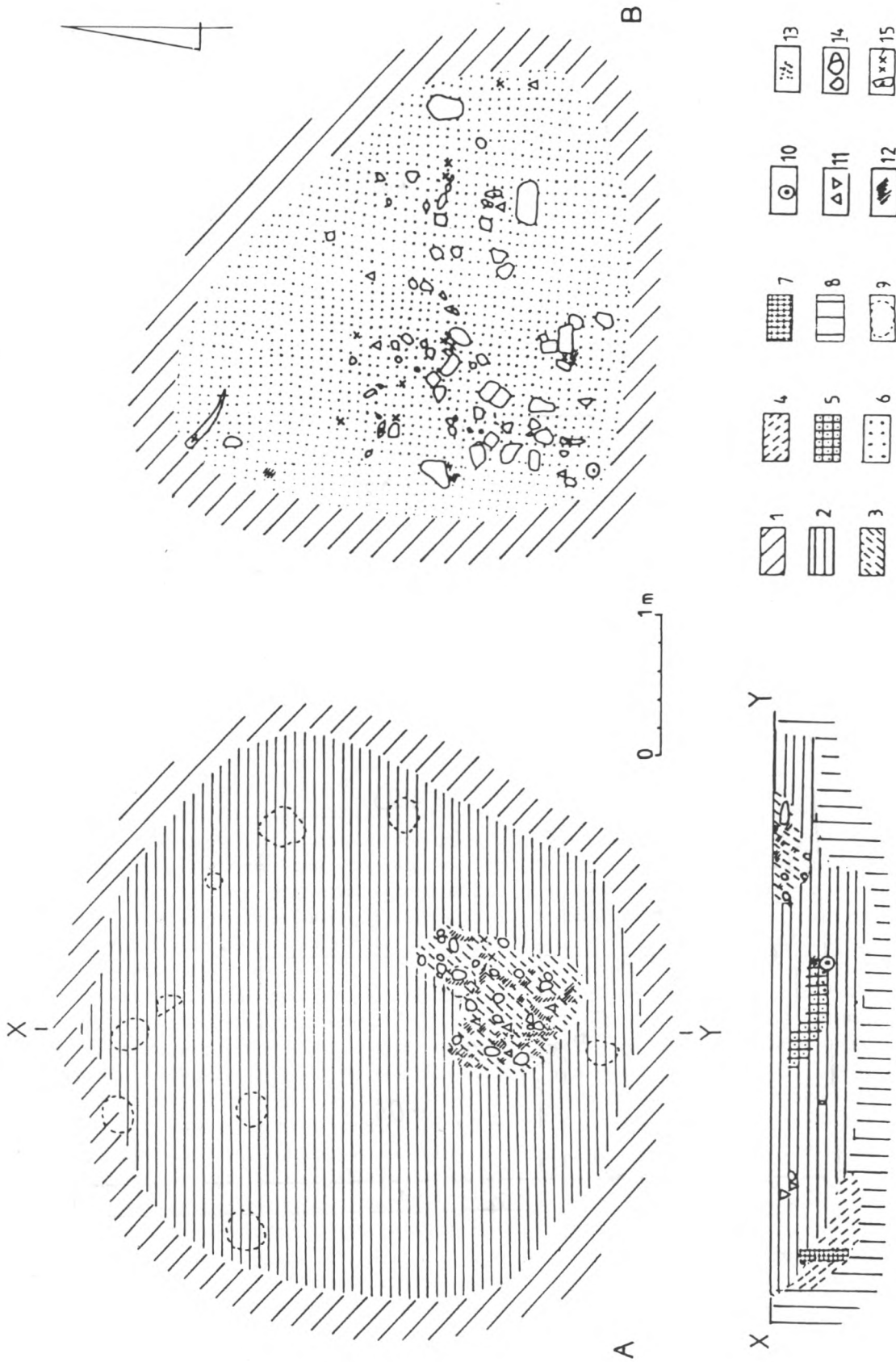
W wykopie 2 warstwa kulturowa została zniszczona. Humus, miąższości 20-30 cm, leżał bezpośrednio na calcu. Spowodowało to, że cały materiał zabytkowy uzyskany z humusu, poza obiektami 23 i 31, był całkowicie przemieszany. Obok 687 sztuk fragmentów naczyń w tym 127 charakterystycznych (ryc. 5: d, f, g; ryc. 6) uzyskano 2 przęśliki (ryc. 5: a, b), fragment grzebienia kościanego (ryc. 5: e), fragment szpili brązowej (ryc. 5: h), cztery przedmioty żelazne bardzo skorodowane (ryc. 5: i, k), przedmiot kościany (ryc. 5: c) i kamień szlifierski (ryc. 5: j).

W wykopie 3 odsłonięto obiekt 23 interpretowany jako budynek mieszkalny (por. I. Jadczykowa 1983, s. 193-194). Na poziomie odkrycia (0,20 m od powierzchni pola) miał zarys kolisty, o powierzchni ok. 12,5 m² (ryc. 2 A). W profilu ściany były łukowate a dno szerokie i płaskie. W południowej części, w stropie znajdowało się nieregularne palenisko, wyłożone kamieniami i polepą. Drugie palenisko wystąpiło na głębokości 45 cm, w centralnej partii obiektu. Jednoodne wypełnisko obiektu stanowiła ciemnobrązowa ziemia o miąższości 0,65 m, z licznie rozproszonymi węgielkami drzewnymi i bryłami polepy. Nasycona była dużą ilością kości zwierzęcych i bogatym, zróżnicowanym materiałem ceramicznym (ryc. 4). Brak zabytków z innych surowców. Pod obiektem wystąpiły ślady konstrukcji słupowych. W wykopie 3 humus miąższości 15-20 cm także leżał bezpośrednio na calcu i uzyskano z niego kilka fragmentów mało charakterystycznych naczyń.

Po dwu sezonach badawczych można stwierdzić, że stanowisko w Nieszawie Kolonii jest jednorodnym kulturowo. Cały materiał zabytkowy reprezentuje kulturę przeworską i datowany jest wstępnie na fazę B2/C1-C1 młodszego okresu rzymskiego.

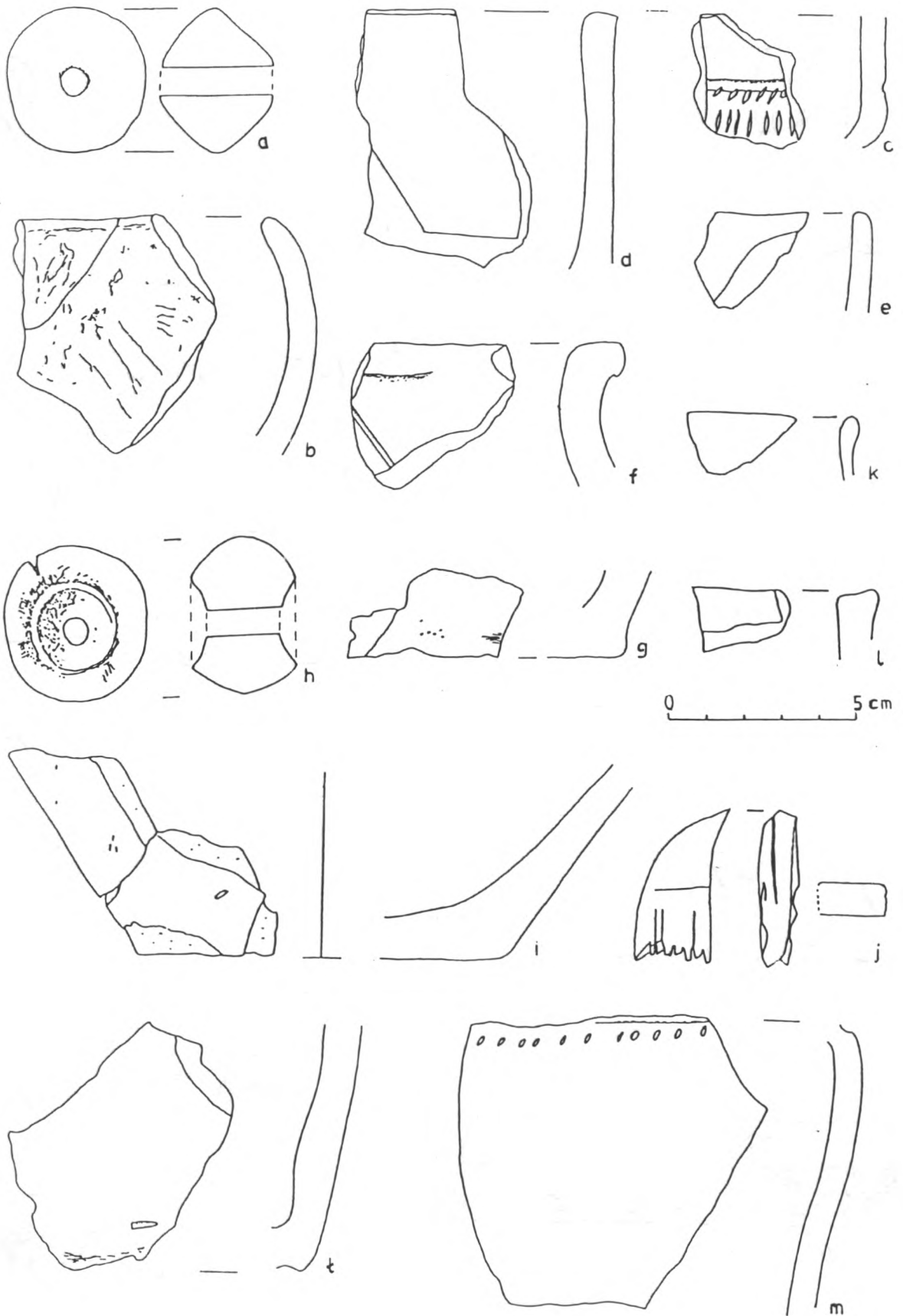

Ryc. 1. Nieszawa Kol., stan. 5. Plan wykopów z 1997 r. z lokalizacją obiektów:
 a - obiekty archeologiczne, b - wykopy sondażowe, c - wkop współczesny, d - krzewy, e - część badana w 1996 r.

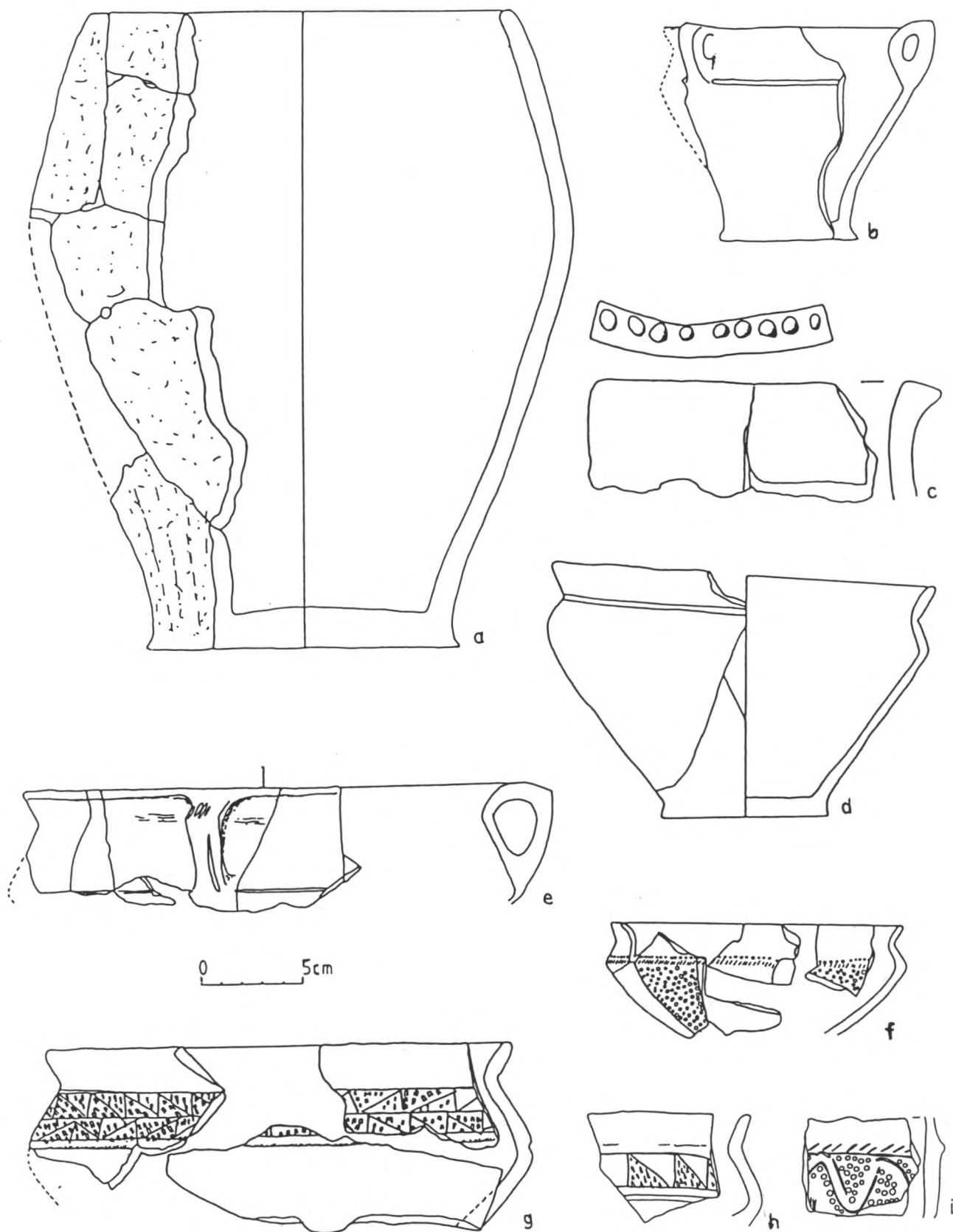

Ryc. 2. Nieszawa Kol., stan. 5. A - plan i profil obiektu 23, B - plan obiektu 25;

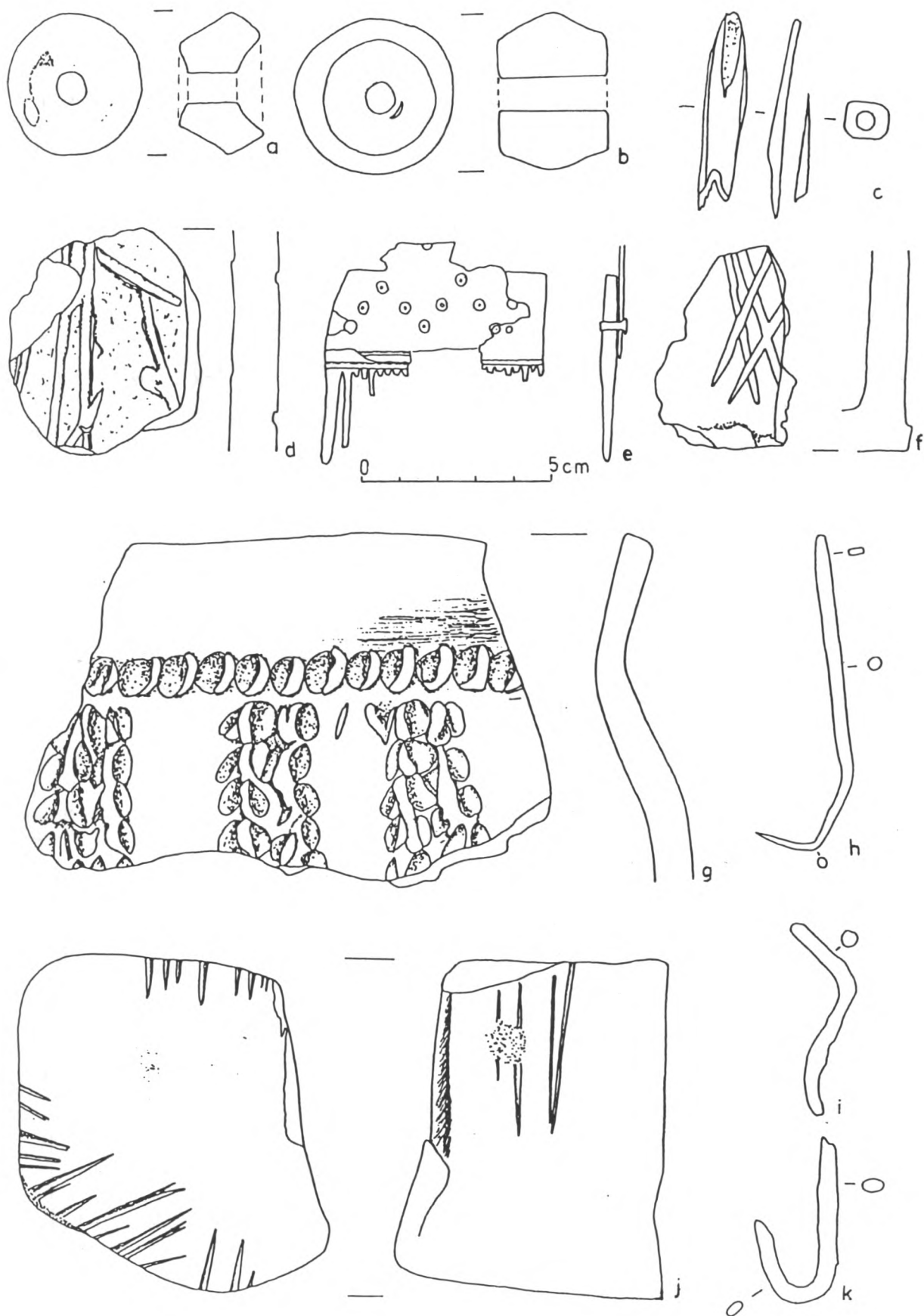
1 - humus przemieszany z calcem, 2 - ziemia ciemnobrązowa z rozproszonym węglem drzewnym i rozdrobnioną polepą, 3 - ziemia czarnobrązowa z dużą ilością węgla drzewnych i brył polepy, 4 - ziemia szaro-brunatna, twarda, 5 - ziemia brązowa przemieszana z jasnożółtym piaskiem, 6 - ziemia szara z popiołem, sypka, 7, 9 - ślady po słupach, 8 - żółty piasek calcowy, 10 - przęślik, 11 - ceramika, 12 - węgiel drzewny, 14 - kamienie, 15 - kości zwierzęce.

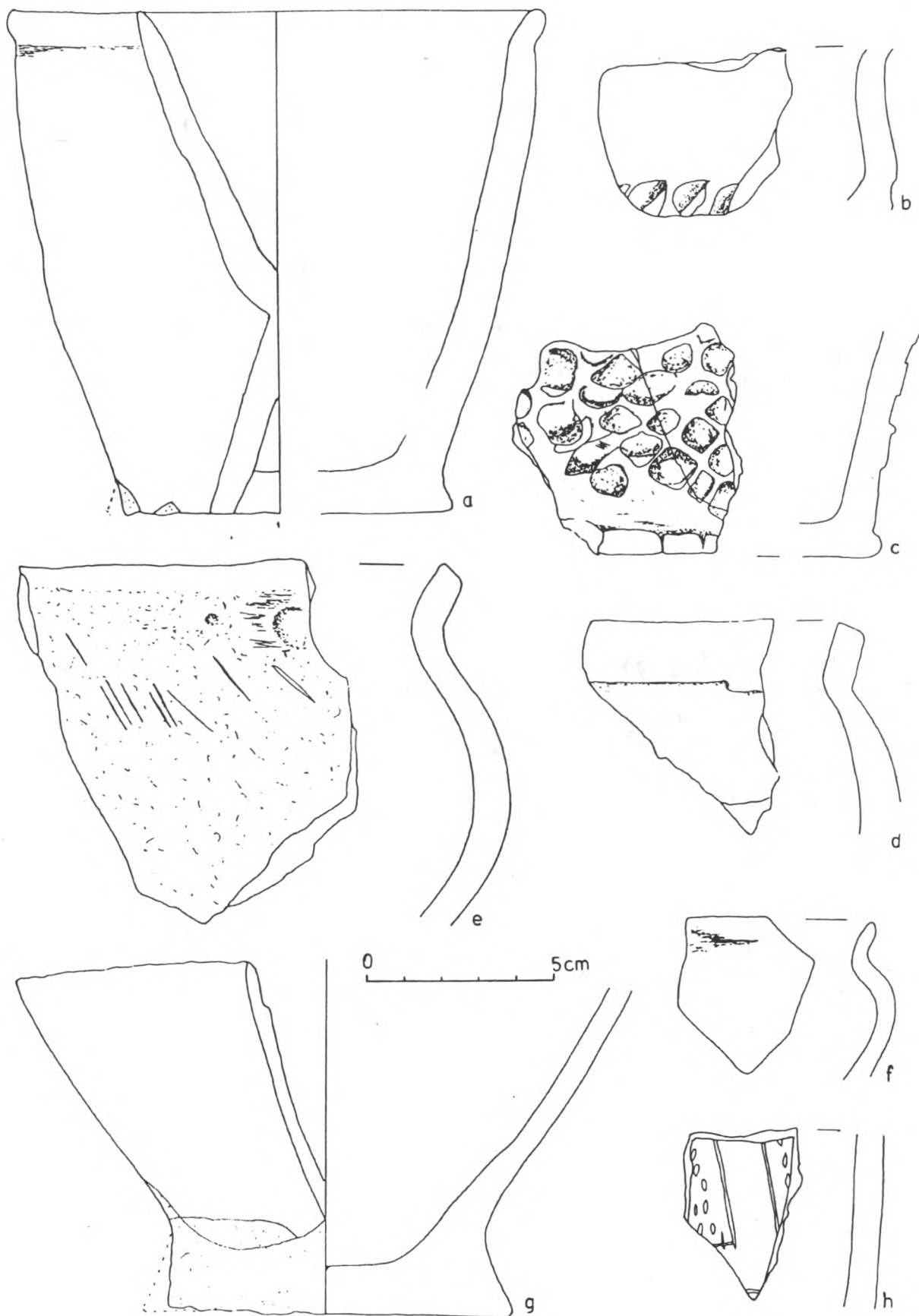
Ryc. 3. Nieszawa Kol., stan. 5. Zabytki z obiektów: 22 (a - c), 25 (h, i), 26 (d - g), 29 (j), 30 (k), 34 (l), 36 (m).

Ryc. 4. Nieszawa Kol., stan. 5. Wybrane zabytki z obiektu 23.

Ryc. 5. Nieszawa Kol., stan. 5. Wybór zabytków spoza obiektów.

Ryc. 6. Nieszawa Kol., stan. 5. Wybór ceramiki spoza obiektów.

LITERATURA

- Bargieł B., Zakościelna A.
1995 Kolecja Katedry Archeologii Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, cz. 2, „Katalog archeologicznych zbiorów pozamuzealnych”, zeszyt 3, Warszawa.
- Jadczykowa I.
1983 Budownictwo mieszkalne ludności kultury przeworskiej na obszarze Polski, PMMAiE, t. 28, s. 109-247.
- Misiewicz W., Polańska M.
1996 Wstępne wyniki badań osady kultury przeworskiej w Nieszawie Kolonii, stan. 5, woj. lubelskie, APŚ, t. 2, s. 106-112.

WALERIA MISIEWICZ

**RESULTS OF EXCAVATIONS AT A PRZEWORSK CULTURE SETTLEMENT IN NIESZAWA,
SITE 5, LUBLIN VOIVODSHIP**

A total area of this year's excavations is 271 sq. m. The examination of the area 8 m to the east of the excavation trenches 1 and 2 proved that no cultural layer exists there, and thus the eastern limit of the settlement was established. On the other hand, it was not possible to determine the northern limits of the settlement because of the discovery of a dwelling feature on the slope of a promontory, 24 m from feature 15 (from 1996), which leaves the problem of the northern limit unresolved.

Fourteen new features were discovered during the excavations. Amongst these feature 23 from the excavation trench 3 seems to be particularly interesting. It can be interpreted as a dwelling feature. It was circular in plan. In profile, the walls were arch-shaped, while the bottom was wide and flat. In its

southern part there was an irregular-shaped hearth, paved with stones and big lumps of daub. The feature measured 12,5 sq. m. The homogenous filling layer, which was 0,65 m thick, consisted of dark brown soil with dispersed charcoal and lumps of daub. Below the bottom of feature 10 postholes were recorded along its outline.

In trench 2, two hearths were discovered. One was small, paved with small stones and daub, and a big one, 1,5 m in diameter, from which only the stone paving was preserved which lay directly on a 8-10 cm thick layer of ashen soil. In each hearth one spindle whorl was found.

The settlement is dated to phase B₂/C₁ - C₁ of the late Roman Period.

Muzeum Lubelskie w Lublinie